

IFALPA 80. KONFERANSI

SONUÇ VE BİLGİLENDİRME RAPORU

23–26 Nisan 2026 | İstanbul, Türkiye
TALPA – Türkiye Havayolu Pilotları Derneği

GİRİŞ

Uluslararası Havayolu Pilotları Dernekleri Federasyonu (IFALPA) tarafından düzenlenen 80. IFALPA Konferansı, 23–26 Nisan 2026 tarihleri arasında TALPA ev sahipliğinde İstanbul'da başarıyla gerçekleştirilmiştir.

Dünya genelinden pilot birliklerini, havacılık otoritelerini, sektör temsilcilerini ve uzmanları bir araya getiren konferans; bir mesleki toplantı olmanın ötesinde, küresel havacılık emniyetinin geleceğine yönelik kritik başlıkların ele alındığı stratejik bir platform niteliği de taşımıştır.

Konferansın ana teması: “Positive Safety Culture – Trust. Report. Prevent.” olarak belirlenmiş; güvene dayalı, raporlamayı teşvik eden ve risklerin proaktif şekilde yönetildiği bir emniyet kültürünün önemi vurgulanmıştır.

İstanbul'da gerçekleştirilen bu tarihi organizasyon; Dünya Pilotlar Günü'nün doğduğu ülke olan Türkiye'nin havacılık alanındaki uluslararası görünürlüğünü ve TALPA'nın küresel pilot topluluğu içerisindeki etkin rolünü bir kez daha ortaya koymuştur.

KONFERANSIN KAPSAMI VE KATILIM

IFALPA'nın 80. Konferansı'na;

- 51 ülkeden,
- 305 pilot temsilcisi,
- havacılık otoriteleri,
- sektör uzmanları,
- uluslararası kuruluş temsilcileri,
- havayolu şirketleri ve ilgili paydaşlar katılım sağlamıştır.

IFALPA bugün itibarıyla 75'ten fazla ülkede 145.000'den fazla profesyonel pilotu temsil eden dünyanın en büyük pilot federasyonu konumundadır.

Konferans süresince gerçekleştirilen oturumlar, paneller ve çalışma toplantılarında;

- uçuş emniyeti,
- fatigue yönetimi,
- insan performansı,
- psikososyal riskler,
- küresel güvenlik tehditleri,
- pilot sağlığı,
- uluslararası düzenlemeler,
- çalışma koşulları,
- sürdürülebilir havacılık,
- raporlama kültürü,
- GNSS/GPS jamming ve spoofing tehditleri gibi güncel ve kritik konular kapsamlı şekilde ele alınmıştır.

POSITIVE SAFETY CULTURE MESAJI

Konferansın merkezinde yer alan “Positive Safety Culture” yaklaşımı; havacılıkta cezalandırıcı olmayan, öğrenmeyi teşvik eden, güvene dayalı ve şeffaf bir emniyet anlayışını ön plana çıkarmıştır.

Konferans boyunca;

- güven temelli raporlama,

- Just Culture yaklaşımı,
- insan faktörünün doğru yönetimi,
- uçuş emniyetinin operasyonel baskıların önünde tutulması,
- sektör genelinde öğrenme kültürünün geliştirilmesi başlıkları ön plana çıkmıştır.

Bu yaklaşım, TALPA'nın uzun süredir savunduğu "güven temelli uçuş emniyet kültürü" anlayışı ile de tam uyum göstermektedir.

ELE ALINAN BAŞLICA KÜRESEL HAVACILIK KONULARI

Fatigue ve İnsan Performansı

Pilot yorgunluğunun yalnızca dinlenme süresiyle sınırlı olmayan; biyolojik ritim, operasyonel baskılar, düzensiz planlama ve insan performansı boyutlarıyla ele alınması gerektiği vurgulanmıştır.

Fatigue Risk Management yaklaşımının veri temelli, bilimsel ve operasyonel gerçekliklerle uyumlu şekilde uygulanmasının önemi öne çıkmıştır.

Reduced Crew Operations (RCO) / eMCO / SiPO

Azaltılmış mürettebat operasyonları, Extended Minimum Crew Operations (eMCO) ve Single Pilot Operations (SiPO) gibi yeni nesil operasyon modelleri; uçuş emniyeti perspektifinden detaylı şekilde değerlendirilmiştir.

Pilot temsilcileri, insan faktörünün kritik önemine dikkat çekmiş; özellikle beklenmeyen durumlar, iş yükü yönetimi ve karar verme süreçlerinde çoklu mürettebat yapısının vazgeçilmez olduğu vurgulanmıştır.

GNSS/GPS Jamming & Spoofing

Son dönemde özellikle çatışma bölgeleri çevresinde artış gösteren GNSS/GPS karıştırma ve spoofing olaylarının uçuş emniyetine etkileri ele alınmıştır.

Pilotların durumsal farkındalığını azaltan bu tehditlere karşı;

- eğitim,
- raporlama,
- operasyonel prosedürler,
- uluslararası koordinasyon başlıklarında ortak yaklaşım geliştirilmesinin öneminin altı çizilmiştir.

Pilot Sağlığı, Psikososyal Riskler ve Peer Support Programları

Konferans kapsamında psikososyal riskler, mental sağlık, pilot iyilik hâli (well-being) ve peer support (akran destek) programları önemli gündem başlıkları arasında yer almıştır.

Havacılıkta uçuş emniyetinin yalnızca teknik sistemler ve operasyonel prosedürlerle değil, aynı zamanda insan performansının güçlendirilmesiyle mümkün olduğu vurgulanmış; pilotların fiziksel ve psikolojik sağlıklarının uçuş emniyetinin ayrılmaz bir parçası olduğu ifade edilmiştir.

Bu kapsamda, pilotların sağlık süreçlerinde güven ortamının korunmasının, gönüllü raporlama kültürünün desteklenmesinin ve yardım arama davranışının teşvik edilmesinin; uçuş emniyet kültürü, operasyonel güvenilirlik ve sektör sürdürülebilirliği açısından kritik öneme sahip olduğu değerlendirilmiştir.

TALPA tarafından son yıllarda geliştirilen ve güven esasına dayanan pilot destek mekanizmaları ile peer support yaklaşımı da konferans süresince çeşitli uluslararası temsilciler tarafından yakından incelenmiştir. Özellikle pilotların cezalandırılma veya

kariyer kaygısı yaşamadan destek alabilmelerini hedefleyen yaklaşımımızın, birçok Üye Dernek (Member Association) ve IFALPA temsilcisi tarafından örnek bir uygulama olarak değerlendirildiği görülmüştür.

TALPA'nın insan odaklı, güven temelli ve önleyici yaklaşımının; pilot sağlığı ile uçuş emniyeti arasındaki güçlü ilişkiyi doğru şekilde ele aldığı ve bu yönüyle uluslararası havacılık camiasında dikkat çeken iyi uygulama örneklerinden biri olarak öne çıktığı ifade edilmiştir.

Bu değerlendirmeler, IFALPA 80. Konferansı'nın ana teması olan **“Positive Safety Culture – Trust. Report. Prevent.”** yaklaşımının yalnızca teorik bir kavram olmadığını, TALPA tarafından somut uygulamalarla desteklenen bir uçuş emniyet kültürü anlayışına dönüştürüldüğünü de göstermiştir.

DÜNYA PİLOTLAR GÜNÜ VE İSTANBUL'UN SEMBOLİK ÖNEMİ

IFALPA 80. Konferansı'nın Dünya Pilotlar Günü haftasında İstanbul'da gerçekleştirilmesi özel bir anlam taşımıştır.

26 Nisan tarihi; Türk havacılık tarihinin öncülerinden Fesa Evrensev'in ilk uçuşuna dayanan tarihsel miras doğrultusunda, TALPA girişimleriyle IFALPA tarafından “World Pilots' Day” olarak kabul edilmiştir.

Konferansın Dünya Pilotlar Günü ile aynı dönemde düzenlenmesi;

- mesleki dayanışmayı,
- pilotluk mesleğinin küresel değerini,
- Türkiye'nin havacılık tarihindeki yerini uluslararası ölçekte yeniden görünür hale getirmiştir.

Bu bağlamda, IFALPA tarafından yayımlanan resmi açıklamada da Dünya Pilotlar Günü'nün kökeninin Türkiye'ye dayandığı özellikle vurgulanmıştır.

TALPA TARAFINDAN GÜNDEME TAŞINAN YAPISAL MESLEKİ KONULAR

IFALPA 80. Konferansı kapsamında İstanbul'da gerçekleştirilen ve ulusal ile uluslararası basın kuruluşlarının ilgi gösterdiği basın toplantısında, TALPA Yönetim Kurulu Başkanı Kaptan Pilot Okan Üreksoy tarafından Türk sivil havacılığının sürdürülebilirliği açısından kritik önem taşıyan üç temel yapısal konu kamuoyu gündemine taşınmıştır.

Başkan Üreksoy konuşmasında özellikle;

- **pilotlara hususi (yeşil) pasaport hakkı tanınması,**
- **havacılık sektörüne özel bir “Hava İş Kanunu” oluşturulması,**
- **pilotların fiili hizmet süresi zammı (yıpranma payı) kapsamına alınması**

başlıklarının yalnızca sosyal hak talepleri olmadığı; aynı zamanda uçuş emniyeti, insan performansı, nitelikli insan kaynağının korunması ve Türk sivil havacılığının küresel rekabet gücü açısından stratejik öneme sahip olduğu vurgulanmıştır.

Pilotlara Hususi (Yeşil) Pasaport Hakkı

Basın toplantısında, Türk sivil havacılık sektöründe görev yapan pilotların görevlerinin doğası gereği sürekli uluslararası operasyon yürüttükleri, kısa süreli planlamalarla farklı ülkelere uçuş gerçekleştirdikleri ve mesleki eğitim, simülatör, seminer ve uluslararası toplantılar nedeniyle sık sık yurt dışında bulunmak zorunda kaldıkları ifade edilmiştir. Mevcut vize süreçleri yalnızca bireysel pilotları değil; operasyonel planlama açısından havayolu şirketlerini de doğrudan etkilemektedir.

Özellikle;

- uzun vize süreçleri,
- yüksek vize maliyetleri,

- ani görev değişikliklerinde yaşanan operasyonel kısıtlar,
- pasaportların konsolosluklarda beklemesi nedeniyle oluşan planlama zorlukları

Türk sivil havacılık işletmelerinin operasyonel esnekliğini azaltan unsurlar arasında gösterilmiştir.

TBMM'ye sunulan kanun teklifinde de vurgulandığı üzere, Türkiye'nin son yıllarda dünyanın en hızlı büyüyen havacılık ülkelerinden biri haline geldiği; İstanbul'un küresel havacılık merkezi olma yolunda ilerlediği ve Türk pilotlarının uluslararası operasyonlarda kritik rol üstlendiği ifade edilmiştir.

Bu kapsamda TALPA tarafından önerilen bu düzenlemenin;

- yetişmiş Türk pilotlarının yurtdışına yönelmesini azaltacağı,
- ulusal havayolu işletmelerinin rekabet gücünü artıracacağı,
- operasyonel verimliliğe katkı sağlayacağı,
- Türkiye'nin uluslararası havacılık temsil kapasitesini güçlendireceği değerlendirilmiştir.

TALPA tarafından bu talebin bir "ayrıcalık" değil; Türkiye'yi uluslararası operasyonlarda temsil eden emniyet kritik havacılık profesyonellerinin görev gerekliliklerinden kaynaklanan yapısal bir "ihtiyaç" olduğu vurgulanmıştır.

Havacılık Sektörüne Özel "Hava İş Kanunu" İhtiyacı

Basın toplantısında öne çıkarılan ikinci temel başlık ise Türk sivil havacılığının operasyonel gerçekliklerini dikkate alan özel bir "Hava İş Kanunu" ihtiyacı olmuştur.

Mevcut mevzuatta hava taşıma işlerinde çalışan uçucu personelin 4857 sayılı İş Kanunu kapsamı dışında bırakıldığı; bu nedenle pilotlar ve diğer uçucu personelin büyük ölçüde Türk Borçlar Kanunu hükümlerine tabi olduğu belirtilmiştir.

TALPA tarafından;

- pilotluk mesleğinin emniyet kritik niteliği,
- düzensiz çalışma saatleri,
- gece operasyonları,
- uluslararası görev yapısı,
- fatigue yönetimi gereklilikleri,
- radyasyon maruziyeti,
- dinlenme süreleri,
- konaklama ve görev planlama sorunları

gibi unsurların klasik çalışma hayatı modellerinden farklı olduğu açık şekilde ortaya konmuştur.

Ayrıca mevcut yapıda:

- kıdem tazminatı,
- iş güvencesi,
- görev ve dinlenme süreleri,
- iş sağlığı ve güvenliği,
- özel çalışma koşulları,
- uçucu personelin sosyal hakları

konularında sektörel standart eksikliği bulunduğu ifade edilmiştir.

TALPA, denizcilik sektöründe uzun yıllardır yürürlükte bulunan Deniz İş Kanunu benzeri, havacılık sektörünün de kendi operasyonel gerçekliklerine uygun özel bir iş mevzuatına ihtiyaç duyduğu vurgulanmıştır.

Özellikle fatigue ve insan performansı yönetiminin yalnızca şirket prosedürleriyle değil; güçlü yasal altyapısıyla da desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Bu yaklaşımın, IFALPA 80. Konferansı'nın ana teması olan: "Positive Safety Culture – Trust. Report. Prevent." anlayışıyla da doğrudan ilişkili olduğu ifade edilmiştir.

Pilotluk Mesleğinin Fiili Hizmet Süresi Zammı (Yıpranma Payı) Kapsamına Alınması

Basın toplantısında gündeme getirilen üçüncü temel konu ise pilotluk mesleğinin “fiili hizmet süresi zammı” kapsamına alınması olmuştur.

TALPA tarafından, pilotluk mesleğinin:

- düzensiz çalışma saatleri,
- gece-gündüz fark etmeksizin operasyon yürütülmesi,
- yoğun stres,
- yüksek sorumluluk,
- biyolojik ritim bozulmaları,
- uzun süreli yorgunluk,
- radyasyon maruziyeti,
- sürekli performans baskısı gibi nedenlerle yüksek derecede yıpratıcı ve riskli bir yapısı olduğu ifade edilmiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında;

- madenciler,
- itfaiyeciler,
- sualtı çalışanları,
- radyasyonla çalışan personel,
- asker ve polisler,
- çeşitli ağır ve tehlikeli iş kollarında çalışanlar fiili hizmet süresi zammından yararlanırken; pilotların bu kapsam dışında kalmasının hakkaniyet açısından değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Özellikle yüksek irtifada kozmik radyasyona maruz kalınması, sürekli değişen biyolojik ritim ve yoğun operasyon temposunun uzun vadeli sağlık etkilerine dikkat çekilmiştir.

Ayrıca bazı kamu kurumlarında görev yapan uçucu personele itibari hizmet süresi zammı uygulanırken; sivil havacılıkta görev yapan pilotların aynı kapsam dışında kalmasının eşitsizlik yarattığı ifade edilmiştir.

TALPA tarafından, fiili hizmet süresi zammının yalnızca bir sosyal hak değil; mesleğin emniyet kritik niteliğinin ve insan performansı üzerindeki uzun vadeli etkilerinin doğal bir sonucu olduğu değerlendirilmiştir.

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

IFALPA'nın 80. Konferansı;

- küresel pilot dayanışmasının güçlendiği,
- uçuş emniyetinin merkezde tutulduğu,
- havacılığın geleceğine ilişkin kritik konuların tartışıldığı,
- uluslararası iş birliğinin geliştirildiği,
- Türkiye'nin havacılık alanındaki stratejik rolünün öne çıktığı başarılı ve tarihi bir organizasyon olarak tamamlanmıştır.

İstanbul'da gerçekleştirilen bu konferans; yalnızca bir mesleki etkinlik değil, aynı zamanda küresel havacılık emniyet kültürünün geleceğinin tartışıldığı ve dünya pilot topluluğunun ortak vizyonunun şekillendiği önemli bir platform olmuştur.

TALPA olarak;

“Trust. Report. Prevent.” anlayışı doğrultusunda;

- uçuş emniyetini önceleyen,
- öğrenen,
- şeffaf,
- güvene dayalı,
- sürdürülebilir bir havacılık kültürünü desteklemeye ve küresel pilot topluluğuyla dayanışma içerisinde çalışmaya kararlılıkla devam edeceğiz.